

HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

Từ khởi đầu đến thành công

THE LEADERSHIP JOURNEY – FROM BEGINNING TO SUCCESS

Copyright © 2025 Le Xuan Vinh

All rights reserved.

HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO – TỪ KHỞI ĐẦU ĐẾN THÀNH CÔNG

Bản quyền tiếng Việt © Lê Xuân Vinh, 2025

Không phần nào trong xuất bản phẩm này được phép sao chép hay phát hành dưới bất kỳ hình thức hoặc phương tiện nào mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của tác giả. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

LÊ XUÂN VINH

NCS Trường Đại học Golden Gate,
San Francisco, Hoa Kỳ

HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

Từ khởi đầu đến thành công

The Leadership Journey
From Beginning to Success

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	7
--------------------------	----------

CHƯƠNG 1: Xây dựng nền móng lãnh đạo (từ thời ấu thơ đến cấp học phổ thông)	9
---	----------

CHƯƠNG 2: Thúc đẩy khả năng lãnh đạo giáo dục bậc đại học – chìa khóa thành công	33
--	-----------

CHƯƠNG 3: Phát triển sự nghiệp – trở thành nhà lãnh đạo trẻ tiềm năng	59
---	-----------

CHƯƠNG 4: Kiến tạo và duy trì khả năng lãnh đạo khi đã xây dựng doanh nghiệp	85
--	-----------

KẾT LUẬN	105
-----------------------	------------

FOREWORD 107

CHAPTER 1: Building the Foundation of Leadership
(From Childhood to High School)..... 109

CHAPTER 2: Promoting leadership skills in higher
education – The Key to Success..... 135

CHAPTER 3: Career Development – Becoming
a Potential Young Leader 161

CHAPTER 4: Creating and Maintaining Leadership
Ability After Establishing a Business 187

CONCLUSION 205

LỜI NÓI ĐẦU

Trong một thế giới đang không ngừng phát triển, đổi mới và thách thức luôn diễn ra song hành, câu hỏi về vai trò của thế hệ trẻ trở nên cấp thiết hơn bao giờ hết. Sự biến động này không chỉ tạo ra những cơ hội chưa từng có, mà còn đặt ra áp lực lớn cho những bạn trẻ đang khao khát trở thành những người lãnh đạo trong tương lai. Các bạn trẻ cần gì để không chỉ thích nghi mà còn dẫn dắt được trong bối cảnh ấy? Chính bởi nhận thức được nhu cầu cấp bách này – nhu cầu định hướng và trang bị cho thế hệ trẻ các công cụ cần thiết để trở thành những nhà lãnh đạo, tôi đã bắt tay vào viết cuốn sách *Hành trình lãnh đạo – Từ khởi đầu đến thành công* này.

Cuốn sách này khám phá hành trình xây dựng tư duy lãnh đạo cho thế hệ trẻ, từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường đến khi trở thành doanh nhân thành công. Chương 1 đặt nền móng lãnh đạo qua việc khai phá tiềm năng và rèn kỹ năng mềm. Chương 2 nhấn mạnh vai trò của môi trường đại học trong phát triển tư duy phản biện và thương hiệu cá nhân.

8 ✦ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

Chương 3 đề cao việc học tập suốt đời và xây dựng mạng lưới quan hệ. Chương 4 bàn về khởi nghiệp, duy trì doanh nghiệp và phát triển bền vững. Cuối cùng là việc cân bằng cuộc sống, giữ vững đạo đức và truyền cảm hứng là chìa khóa cho người lãnh đạo vì cộng đồng và tương lai.

Tựu trung lại, quá trình trở thành nhà lãnh đạo tương lai là một hành trình dài đòi hỏi sự kiên trì, nỗ lực và học hỏi liên tục. Với đam mê và quyết tâm, thế hệ trẻ có khả năng trở thành những lãnh đạo xuất sắc, góp phần xây dựng xã hội tốt đẹp hơn.

CHƯƠNG 1

XÂY DỰNG NỀN MÓNG LÃNH ĐẠO (TỪ THỜI ẤU THƠ ĐẾN CẤP HỌC PHỔ THÔNG)

Trong bối cảnh xã hội hiện đại, việc trang bị kỹ năng lãnh đạo cho trẻ không chỉ giúp các bạn tự tin hơn mà còn tạo nền tảng để các bạn trở thành những nhà lãnh đạo tương lai. Việc tăng cường các kỹ năng cần thiết, đặc biệt là kỹ năng lãnh đạo, không chỉ giúp trẻ tự tin chia sẻ ý kiến mà còn khuyến khích các bạn tham gia một cách tích cực vào quá trình hoạch định chính sách về những vấn đề ảnh hưởng đến đời sống của chính mình.

Tuy nhiên, ở giai đoạn từ thời thơ ấu cho đến cấp bậc học phổ thông, việc phát triển bộ kỹ năng mềm và khai phá tiềm năng của trẻ phụ thuộc rất lớn vào gia đình và nhà trường.

Môi trường gia đình và học đường là nơi trẻ học hỏi những bài học đầu tiên về cách tương tác, giao tiếp, giải quyết vấn đề và thể hiện bản thân. Do đó, ba mẹ và thầy cô sẽ phải là những người dẫn dắt và định hướng cho trẻ. Tuy nhiên, không phải đứa trẻ nào sinh ra cũng có sẵn những tố chất cần có của một nhà lãnh đạo. Vậy cần làm gì để phát hiện/thúc đẩy được các tố chất lãnh đạo của trẻ:

1. KHAI PHÁ TIỀM NĂNG, XÂY DỰNG NỀN TẢNG LÃNH ĐẠO

Khả năng lãnh đạo có thể được hình thành từ nhỏ, không chỉ thuộc về người lớn. Trẻ em với sự tiếp thu nhanh và tính tò mò là những yếu tố thuận lợi để phát triển hạt giống lãnh đạo. Tuy nhiên, việc khai thác tiềm năng này đòi hỏi sự kiên nhẫn và quan sát từ phụ huynh và giáo viên, đồng thời cần vượt qua định kiến để hỗ trợ và trao quyền tự chủ cho trẻ. Quá trình này cần sự đồng hành và tình yêu thương từ gia đình và nhà trường.

Phá vỡ sự nhút nhát, tạo sự tự tin ở trẻ

Tình trạng nhút nhát ở trẻ em khá phổ biến, thường xuất phát từ cảm giác lo âu và e ngại khi giao tiếp. Điều này có thể dẫn đến việc trẻ né tránh tương tác, không dám bày tỏ ý kiến và cảm thấy khó chịu trong môi trường đông người. Nếu tình trạng này kéo dài, trẻ dễ bị cô lập, học tập sa sút và thiếu kỹ năng xã hội. Việc trẻ ngại ngùng khi yêu cầu hỗ trợ từ thầy cô

hay cha mẹ sẽ càng làm tăng thêm sự nhút nhát, ngăn cản sự phát triển toàn diện của trẻ.

Nguyên nhân của tình trạng nhút nhát ở trẻ có thể xuất phát từ nhiều yếu tố

Tính cách bẩm sinh: Có thể do di truyền hoặc xu hướng tính cách của cá nhân, trẻ dễ trở nên nhút nhát hơn những người khác.

Yếu tố môi trường: Bao gồm mối quan hệ với cha mẹ, thầy cô và những trải nghiệm tiêu cực trong quá khứ. Sự khen ngợi hay chỉ trích, cách trẻ đối phó với thất bại, cùng với mức độ tiếp xúc với cộng đồng có thể hình thành tính cách và khiến trẻ trở nên nhút nhát hơn.

Thiếu cơ hội được giao tiếp với xã hội: Trẻ không được học những kỹ năng xã hội cần thiết để tương tác với người khác một cách có hiệu quả. Điều này khiến trẻ dễ rơi vào trong trạng thái lúng túng, không chắc chắn trong các tình huống xã hội.

Vậy cần làm gì để trẻ có thể “phá kén” thoát khỏi sự tự ti, nhút nhát, trở nên bản lĩnh hơn

- Tạo không gian yêu thương và an toàn: Lắng nghe và tôn trọng cảm xúc của trẻ; khuyến khích trẻ chia sẻ suy nghĩ của mình.
- Giúp trẻ xây dựng sự tự tin: Khen ngợi và ghi nhận những nỗ lực của trẻ, dù nhỏ nhất; khuyến khích trẻ

12 ✦ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

thử sức với những điều mới mẻ; giúp trẻ nhận ra những điểm mạnh và giá trị của bản thân.

- Khuyến khích sự tham gia của trẻ: Tạo cơ hội cho trẻ phát biểu ý kiến và khen ngợi khi trẻ tiến bộ. Việc cho trẻ tham gia các câu lạc bộ năng khiếu sẽ giúp phát triển kỹ năng mềm, từ đó dễ dàng nhận được sự chấp nhận và tình cảm từ cộng đồng.

Khuyến khích khả năng hoạt động độc lập

Khả năng hoạt động độc lập là yếu tố quan trọng cho sự phát triển toàn diện của trẻ, đặc biệt là những trẻ có nguyện vọng trở thành nhà lãnh đạo. Khi tự giải quyết vấn đề, trẻ sẽ nâng cao sự tự tin, tư duy phản biện và khả năng tự học. Khuyến khích sự tự lập giúp trẻ quản lý thời gian, chịu trách nhiệm về hành động và thích ứng với thay đổi, từ đó tạo ra những cá nhân tự chủ và có khả năng cống hiến cho xã hội. Quá trình phát triển khả năng này diễn ra qua nhiều giai đoạn với các đặc điểm và mốc quan trọng riêng.

Giai đoạn trẻ mới có nhận thức (1-3 tuổi): Trẻ có xu hướng tập làm một số việc đơn giản, hoặc tự chơi một mình trong thời gian ngắn, chúng tò mò khám phá thế giới xung quanh, bắt đầu học cách giải quyết vấn đề đơn giản từ việc phân chia đồ chơi với ai đó, bắt đầu có những cảm xúc khó chịu khi bị từ chối, buồn bã khi bị ai mắng...

Giai đoạn mẫu giáo (3-5 tuổi): Trong giai đoạn này, trẻ luôn bị thôi thúc bởi mọi thứ xung quanh, khả năng học hỏi cũng phát triển nhanh chóng; trẻ biết chơi cùng bạn bè, biết tuân thủ quy tắc đơn giản được đặt ra; trẻ không chỉ muốn làm mọi thứ mà còn thực hiện chúng một cách tự tin và hiệu quả (như tự mặc quần áo, tự ăn uống và vệ sinh cá nhân hoặc giải quyết những vấn đề nhỏ trong sinh hoạt hằng ngày).

Giai đoạn tiểu học (6-12 tuổi): Trẻ có khả năng tự chăm sóc bản thân một cách thành thạo, bao gồm tắm rửa, đánh răng, chải tóc, thay quần áo và chuẩn bị bữa ăn đơn giản. Chúng biết dọn dẹp sau khi ăn và tự sắp xếp công việc cá nhân mà không cần giám sát từ bố mẹ. Hơn nữa, trẻ có thể tự học, quản lý thời gian và hoàn thành bài tập, đồng thời cân bằng giữa học và chơi. Chúng thể hiện trách nhiệm và ý thức tự giác trong công việc được giao, cũng như khả năng đưa ra quyết định độc lập và đánh giá thông tin để có cái nhìn đa chiều.

Giai đoạn vị thành niên (13-18 tuổi): Trong giai đoạn này, trẻ em bắt đầu ra quyết định về cuộc sống, từ việc chọn bạn bè đến tham gia hoạt động ngoại khóa và định hướng nghề nghiệp. Chúng học cách quản lý thời gian, tài chính và nguồn lực cá nhân, đồng thời đối mặt với khó khăn và tìm giải pháp độc lập để chuẩn bị cho tương lai.

14 ✖ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

Vậy cần làm gì để khuyến khích sự phát triển độc lập của trẻ

- Khuyến khích trẻ khám phá và học hỏi xung quanh. Khen ngợi khi trẻ làm tốt, dù kết quả chưa hoàn hảo. Khi trẻ mắc sai lầm, hãy động viên để chúng rút ra bài học, thay vì chỉ trích để không làm trẻ mất tự tin.
- Tôn trọng quyền tự quyết của trẻ và khuyến khích trẻ đưa ra những quyết định, luôn tin tưởng và ủng hộ trẻ trong quá trình trưởng thành.
- Để trẻ tự tin với các dự định, thầy cô cần giao nhiệm vụ để phát triển ý thức trách nhiệm. Khuyến khích trẻ tự đánh giá kết quả học tập và rút kinh nghiệm từ thiếu sót. Hướng dẫn trẻ lập kế hoạch, đặt mục tiêu và quản lý thời gian cũng rất quan trọng cho sự phát triển toàn diện của trẻ.

2. PHÁT TRIỂN NHỮNG KỸ NĂNG THIẾT YẾU

Khả năng lãnh đạo không chỉ bẩm sinh mà còn phụ thuộc vào kỹ năng và ảnh hưởng đến người khác. Một số trẻ bộc lộ khả năng này từ sớm, trong khi những trẻ khác cần được hỗ trợ phát triển. Rèn luyện kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian và thuyết trình là rất quan trọng để nâng cao tư duy và sự tự tin. Do đó, giáo viên và phụ huynh cần chú trọng hướng dẫn trẻ phát triển những kỹ năng này.

Kỹ năng giao tiếp

Kỹ năng giao tiếp là một tập hợp những quy tắc, nghệ thuật, cách ứng xử, đối đáp được đúc rút qua kinh nghiệm thực tế hàng ngày giúp trẻ giao tiếp hiệu quả và thuyết phục hơn. Để trẻ có kỹ năng giao tiếp tốt, trước tiên chúng cần hiểu những yếu tố cơ bản của quá trình giao tiếp:

Các loại hình giao tiếp: Giao tiếp trực tiếp (nói chuyện, hội họp) gián tiếp (email).

Các phương tiện giao tiếp: Giao tiếp ngôn ngữ (lời nói, chữ viết, hình ảnh); phi ngôn ngữ (ánh mắt, nét mặt, cử chỉ...).

Những cấp độ lắng nghe trong giao tiếp

- Nghe phớt lờ: Nghe phớt lờ là cấp độ lắng nghe đầu tiên và thấp nhất trong giao tiếp. Biểu hiện của cấp độ phớt lờ là bỏ qua thông điệp hoặc nội dung mà đối phương đang truyền tải.
- Nghe giả vờ: Ở cấp độ này, người nghe vờ như đang quan tâm nhưng thực tế lại không đặt sự chú ý vào đối phương. Giả vờ lắng nghe có thể khiến ta bỏ lỡ những thông tin quan trọng, tạo ra một cuộc trò chuyện kém chất lượng.
- Nghe chọn lọc: Nghe chọn lọc là cấp độ lắng nghe chỉ tập trung vào một số nội dung cụ thể của thông điệp mà bạn quan tâm hoặc đồng tình và bỏ qua những phần khác.

16 ✕ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

- Nghe tập trung: Người nghe tập trung sự chú ý và tâm trí để nắm bắt và lưu giữ thông tin.
- Nghe thấu cảm: Người nghe không chỉ tiếp nhận thông tin từ tai mà còn từ trái tim, kể cả những thông tin chưa được nói ra thành lời. Người nghe đặt mình vào vị trí người nói để cảm được tình cảm, suy nghĩ, năng lượng của người nói; nghe tích cực, nghe chân thành.

Khi đã thấu hiểu được năm cấp độ của việc lắng nghe, trẻ sẽ có thái độ tích cực, chủ động, dễ dàng thấu cảm, đặt bản thân vào vị trí của đối phương để tạo ra những cuộc đối thoại chất lượng, đồng thời làm chủ/dẫn dắt được cuộc trò chuyện.

Một số cách để trẻ có thể tập luyện giao tiếp chủ ý

- Nhận diện cảm xúc qua một số hành động đơn giản như gọi tên cảm xúc, trong những trường hợp cụ thể cảm xúc nào sẽ xuất hiện, thực hành quan sát biểu cảm gương mặt...
- Luyện tập ngôn ngữ cơ thể, ánh mắt luôn tập trung vào người đối diện, vai luôn giữ thẳng thể hiện sự tự tin; giữ khoảng cách hợp lý khi giao tiếp hoặc rèn luyện tư thế đi - đứng - ngồi chuyên nghiệp.
- Tìm hiểu về bốn mệnh đề quyền lực, khi một người đưa ra ý kiến cá nhân, phản hồi lại bằng những nội dung “không mấy dễ chịu”, trẻ có thể mở đầu bằng

việc nói rằng “Nghe có vẻ hay đấy”, sau đó sử dụng các câu hỏi mở như: “Hãy kể rõ hơn giúp mình”; “Tại sao bạn lại nói như vậy”; “Tại sao bạn lại làm như vậy”; “Tại sao bạn lại hỏi như vậy”.

- Tìm kiếm những điểm tương đồng để mở ra một cuộc trò chuyện thú vị; ngoài những điểm tương đồng dễ nhận thấy như trường học, sở thích, ta có thể tạo ra những điểm tương đồng ở các khía cạnh như tốc độ nói, ngôn ngữ cơ thể, ngôn ngữ lời nói hay sử dụng.
- Tạo ra một cuộc trò chuyện hứng khởi bằng cách bắt đầu bằng một câu hỏi thú vị, lắng nghe chủ động, thể hiện sự đồng cảm thấu hiểu...

Kỹ năng làm việc nhóm

Làm việc nhóm không chỉ là việc tập hợp cá nhân để hoàn thành nhiệm vụ, mà còn là quá trình tương tác phức tạp. Khi làm việc nhóm, sự phối hợp nhịp nhàng, tôn trọng lẫn nhau và hướng đến mục tiêu chung là điều cần thiết. Một đội nhóm xây dựng trên nền tảng tin tưởng sẽ giúp các thành viên trong nhóm vượt qua khó khăn và xung đột, hướng tới thành công. Đối với trẻ, hợp tác trong nhóm mang lại cơ hội phát triển phẩm chất và chuẩn bị cho tương lai. Để có thể dẫn dắt được hoạt động nhóm thành công, trẻ và những người hướng dẫn trẻ cần hiểu:

18 ✦ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

Khi là người dẫn dắt trong nhóm, trẻ cần phải đặt ra những nguyên tắc đối với các thành viên nhóm

- Hiểu rõ mục tiêu của cả nhóm và từng thành viên trong nhóm.
- Xác định rõ vị trí, trách nhiệm, quyền hạn của mỗi thành viên.
- Cam kết và tôn trọng chất lượng, tiến độ vì đó chính là uy tín cá nhân.
- Luôn tin tưởng và sẵn sàng hỗ trợ đồng đội.
- Ưu tiên mục tiêu của cả nhóm hơn là lợi ích cá nhân;
- Trung thực và minh bạch.
- Tôn trọng sự khác biệt, thể hiện khả năng giao tiếp tốt.

Nếu là ở vai trò người dẫn dắt thì cần tuân thủ những nguyên tắc

- Là người thiết lập và kiểm soát kỳ vọng của nhóm/ từng thành viên.
- Hiểu điểm mạnh và điểm yếu của từng người.
- Phân công công việc rõ ràng chi tiết.
- Thường xuyên trò chuyện, trao đổi để nâng cao hiệu quả.
- Định hướng kết quả.
- Cung cấp những hỗ trợ kịp thời.

- Xử lý mâu thuẫn nội bộ.
- Đảm bảo nguồn lực.
- Để nhóm được vận hành trong môi trường tích cực lành mạnh, minh bạch và có độ tương tác cao.

Cách giao tiếp khi làm việc nhóm

- Tiếp nhận và phản hồi thông tin mang tính xây dựng.
- Nhận lãnh trách nhiệm trong phạm vi năng lực.
- Ghi nhận đúng và kịp thời nỗ lực của các thành viên trong nhóm.

Kỹ năng thuyết trình

Kỹ năng thuyết trình là khả năng truyền đạt thông tin và ý tưởng rõ ràng, hấp dẫn. Kỹ năng này bao gồm chuẩn bị nội dung, tổ chức thông tin, lựa chọn ngôn ngữ và giọng điệu thích hợp, tương tác với khán giả và sử dụng phương tiện hỗ trợ. Nó không chỉ giúp trẻ nói trước đám đông mà còn phát triển nhận thức, giao tiếp, tự tin và chuẩn bị cho tương lai.

Tiêu chuẩn của một bài thuyết trình tốt mà trẻ cần hiểu và áp dụng

- Người nghe hào hứng và tập trung: Một bài thuyết trình thành công không chỉ đơn giản là truyền đạt thông tin, nó còn cần thu hút và duy trì sự ý của người nghe. Sự hào hứng và tập trung không chỉ cho thấy người nghe đang thực sự quan tâm đến nội dung trình bày, mà còn sẵn sàng lắng nghe, tiếp thu.

20 ✕ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

- Những thông tin của bài thuyết trình đưa ra chính xác, kèm với đó là lập luận thuyết phục: Tính chính xác của thông tin là nền tảng của một bài thuyết trình đáng tin cậy. Người nghe sẽ đánh giá thấp và thậm chí bác bỏ thông tin sai lệch hoặc thiếu căn cứ. Nhưng thông tin chính xác là chưa đủ cần phải có thêm những lập luận logic, chặt chẽ để thuyết phục người nghe về quan điểm của mình.
- Đối tượng được thuyết trình áp dụng/đồng ý với ý kiến của bạn: Đây là mục tiêu cao nhất của bài thuyết trình, tiêu chí này cho thấy người nghe mong muốn được thực hiện theo hành động được truyền tải.

Quy trình để tạo ra một bài thuyết trình tốt mà trẻ cần hiểu và áp dụng

- Bài thuyết trình được chuẩn bị kỹ lưỡng: người thuyết trình xác định được mục tiêu, đối tượng thuyết trình, nội dung thuyết trình, cấu trúc của bài thuyết trình, khâu hậu cần được chuẩn bị chu đáo từ khâu âm thanh, ánh sáng, màn hình, máy chiếu... và trước buổi thuyết trình chính thức, người nói diễn tập trước ngôn ngữ cơ thể, trang phục, giọng nói, thần thái...
- Kịch bản tuân theo quy trình mở bài – thân bài – kết bài: ví dụ như mở bài giới thiệu bản thân, trường học; trình bày rõ mục tiêu và các nội dung chính trong bài nói... thân bài nêu ra các ý nội dung chính và đi kèm với đó là những dẫn chứng nhằm làm gia tăng tính

thuyết phục... kết luận, tổng kết nội dung các phần và nêu rõ ý tưởng cốt lõi.

- Khi vào phần trình bày chính, người nói cần xuất hiện ấn tượng, khởi đầu thu hút để lôi kéo sự chú ý của người nghe; duy trì sự hưởng ứng với đối tượng cần được thuyết trình, tạo gia sự ấn tượng với bài thuyết trình bằng những câu chuyện truyền cảm hứng...
- Xuyên suốt bài thuyết trình, người nói cần thể hiện được sự tự tin thông qua dáng đi/đứng, nét mặt tươi cười thân thiện; không ngừng tương tác với mọi người, làm chủ khán phòng qua việc xác định rõ điều khán giả muốn nghe, muốn thấy...

Tựu trung lại, kỹ năng thuyết trình không chỉ là một hình thức giao tiếp mà còn là nền tảng quan trọng cho sự phát triển phẩm chất và năng lực lãnh đạo. Việc khuyến khích trẻ thực hành thuyết trình và áp dụng các phương pháp phù hợp sẽ tạo điều kiện cho sự hình thành những nhà lãnh đạo tiềm năng có khả năng truyền cảm hứng và dẫn dắt sự thay đổi tích cực.

Kỹ năng quản lý thời gian

Kỹ năng quản lý thời gian là khả năng sử dụng và kiểm soát thời gian hiệu quả để đạt được mục tiêu. Đối với trẻ nhỏ, kỹ năng này giúp trẻ phân bổ thời gian hợp lý giữa học tập, vui chơi và nghỉ ngơi. Cha mẹ cần phối hợp với nhà trường để dạy trẻ kỹ năng này từ sớm thông qua các hoạt động thú vị ngay từ khi trẻ còn nhỏ. Vậy có những phương thức nào để giúp trẻ quản lý thời gian hiệu quả.

Xác định các thứ tự ưu tiên: Quan trọng; Không khẩn cấp; Ít quan trọng; Khẩn cấp

Lập thời gian biểu cụ thể hàng ngày: Rèn luyện thói quen lập kế hoạch bằng cách thiết lập mục tiêu theo ngày, tuần và tháng, đồng thời tuân thủ những kế hoạch đó. Hoạt động này không chỉ giúp liệt kê công việc, mà còn rèn luyện kỷ luật và tư duy hệ thống, giúp quản lý thời gian hiệu quả hơn.

Một số điều cần lưu ý khi lập kế hoạch

- Thiết lập mục tiêu cho kế hoạch: Mỗi kế hoạch cần có một hoặc nhiều mục tiêu rõ ràng. Mục tiêu này sẽ định hướng thứ tự ưu tiên cho công việc và đo lường tính hiệu quả của kế hoạch.
- Phân bổ đầu công việc trong quỹ thời gian: Sau khi đã có mục tiêu, việc tiếp theo là chia nhỏ phần việc cụ thể và lên mốc thời gian hoàn thành công việc.

- Sẵn sàng trước những thay đổi bất ngờ (một kế hoạch khác phát sinh cần bạn xử lý ngay): Một kế hoạch tốt sẽ dự trù cả khoảng thời gian để xử lý những sự cố phát sinh, giúp duy trì tiến độ chung và không bị động trước hoàn cảnh.
- Thay đổi kế hoạch nhưng giữ vững mục tiêu là nguyên tắc quan trọng. Khi điều chỉnh kế hoạch, cần luôn nhớ đến mục đích ban đầu để đạt được mục tiêu, bất kể hoàn cảnh nào.

Nguyên tắc tập trung trong việc quản lý thời gian hiệu quả

- Chỉ làm một việc trong một khoảng thời gian nhất định (tránh ôm đồm nhiều việc cùng lúc).
- Nhận diện và loại bỏ những yếu tố gây sao nhãng, đó có thể là thông báo từ mạng xã hội, tiếng ồn xung quanh hoặc thậm chí là những suy nghĩ rối loạn trong tâm trí.
- Rèn luyện sự tập trung bằng cách chỉ duy trì sự quan tâm với nhiệm vụ trong khoảng thời gian ngắn, sau đó tăng dần khi khả năng được cải thiện.
- Sinh hoạt điều độ: ngủ đúng giấc, tập thể dục, ăn uống lành mạnh...

Kỹ năng thu thập thông tin

Kỹ năng thu thập thông tin là khả năng tìm kiếm, xác định và chọn lọc các nguồn thông tin đáng tin cậy cho mục đích

cụ thể, như giải quyết vấn đề hay học tập. Kỹ năng này là nền tảng cho khả năng phân tích và dẫn nguồn. Khi trẻ biết cách tìm kiếm và đánh giá thông tin hiệu quả, chúng có dữ liệu để phân tích sâu sắc và sử dụng thông tin một cách trách nhiệm. Kỹ năng này rất quan trọng trong học tập và suốt cuộc đời. Muốn rèn luyện được kỹ năng này trẻ trước tiên cần phải đặt ra được bốn câu hỏi lớn:

- Tôi cần những thông tin gì?
- Mục đích của việc thu thập thông tin?
- Mức độ nông sâu của những thông tin này là như thế nào?
- Nguồn thông tin ở đâu thì đáng tin?

Các nguồn thông tin có thể tham khảo bao gồm

- Bố mẹ, thầy cô.
- Tham khảo chuyên gia.
- Internet: Google, Youtube.
- Sách giáo khoa, tạp chí.
- Báo cáo khoa học của các tổ chức uy tín...

Thông qua kỹ năng thu thập thông tin, trẻ học cách quan sát tình huống từ nhiều góc độ, đặt câu hỏi để làm rõ và lắng nghe ý kiến xung quanh. Điều này giúp trẻ đưa ra quyết định phù hợp, duy trì sự tò mò, chủ động tìm kiếm kiến thức mới

và cập nhật xu hướng. Từ đó, trẻ phát triển bản thân trở thành những nhà lãnh đạo tự tin, sáng tạo và hiệu quả trong mọi lĩnh vực của cuộc sống.

3. PHÁT TRIỂN MỘT MÔI TRƯỜNG TÍCH CỰC ĐỂ THÚC ĐẨY KHẢ NĂNG LÃNH ĐẠO CỦA TRẺ

Môi trường không chỉ là không gian vật lý mà còn là hệ sinh thái của các mối quan hệ và trải nghiệm, đóng vai trò quan trọng trong sự phát triển của trẻ. Người lớn cần tạo điều kiện để trẻ phát triển toàn diện. Câu nói “Gân mực thì đen, gân đèn thì rạng” thể hiện rõ sự ảnh hưởng của môi trường sống đến tính cách và tâm lý của con người. Mặc dù chưa có con số cụ thể nào chứng minh, nhưng tác động của môi trường đến sự hình thành tính cách là không thể phủ nhận.

Môi trường trong gia đình: Gia đình không chỉ đáp ứng nhu cầu vật chất, mà còn là nền tảng quan trọng hình thành khả năng và tư duy của trẻ. Tại đây, trẻ tiếp thu giá trị tốt đẹp và phát triển nhân cách. Những nhà lãnh đạo thành công thường lớn lên trong những gia đình giàu tình yêu thương, nơi họ được khuyến khích độc lập và tinh thần trách nhiệm. Thực tế đã cho thấy, hướng dẫn từ cha mẹ vốn rất cần thiết cho sự phát triển ngôn ngữ, tư duy và kỹ năng xã hội của trẻ. Ngược lại, môi trường gia đình bất ổn có thể cản trở sự phát triển của trẻ, do đó chất lượng môi trường gia đình sẽ ảnh hưởng lớn đến tiềm năng và hạnh phúc của trẻ trong tương

lai. Vậy gia đình có thể làm gì để khuyến khích được khả năng phát triển của trẻ:

- Ủng hộ và khuyến khích thông qua việc lắng nghe trẻ, thể hiện sự tin tưởng trẻ, động viên trẻ khi gặp khó khăn, ăn mừng với những thành công dù là nhỏ nhất.
- Cho trẻ cơ hội đưa ra những quyết định và phải tự chịu trách nhiệm với những quyết định đó; trao cho trẻ quyền lựa chọn, hướng dẫn trẻ phân tích các lựa chọn và hậu quả, để trẻ tự trải nghiệm và rút ra bài học, từ đó bồi dưỡng sự tự tin khi đối mặt với các tình huống trong cuộc sống.
- Cha mẹ sẽ là người thầy tích cực định hướng trẻ theo con đường đúng đắn bằng việc không ngừng chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm, giá trị sống, giúp trẻ phân biệt đúng sai, tìm ra được ước mơ phù hợp với khả năng và sở thích. Điều này cung cấp cho trẻ một hệ thống giá trị đạo đức, tránh xa những cám dỗ, và tự tin trở thành người dẫn dắt.
- Giao tiếp cởi mở và tôn trọng trẻ là rất quan trọng. Cha mẹ cần tạo không gian an toàn để trẻ thoải mái chia sẻ suy nghĩ và cảm xúc, giúp xây dựng sự gắn bó và khiến trẻ cảm thấy yêu thương, thấu hiểu, và tự tin thể hiện bản thân.
- Phân công các nhiệm vụ phù hợp với khả năng của trẻ trong gia đình (như dọn dẹp phòng, rửa bát, quét

nhà...), đây không chỉ là một biện pháp quản lý gia đình hiệu quả mà còn là một hành động giáo dục sâu sắc, mang lại những lợi ích đa chiều cho sự phát triển của trẻ, giúp:

- Tạo ra những trải nghiệm thành công củng cố sự tự tin cho trẻ. Khi hoàn thành tốt nhiệm vụ do cha mẹ giao, trẻ sẽ cảm thấy tự hào và có thêm động lực để đối mặt với những thách thức lớn hơn trong cuộc sống.
- Mang lại một trải nghiệm giáo dục trách nhiệm hiệu quả. Trẻ hiểu được tầm quan trọng của việc hoàn thành nhiệm vụ, giá trị của sự đóng góp của mình trong gia đình.
- Trẻ sẽ phát triển kỹ năng thực tế một cách tự nhiên. Thông qua việc hoàn thành các nhiệm vụ phù hợp với năng lực, trẻ được rèn luyện những kỹ năng sống cần thiết, sẵn sàng cho cuộc sống tự lập sau này.
- Trẻ hiểu được giá trị của sự đóng góp và gắn kết tình cảm của các thành viên trong gia đình khi tất cả mọi thành viên trong gia đình cùng làm việc với nhau.
- Cha mẹ làm tấm gương cho con, xây dựng cho con một tâm hồn hướng thiện, với những suy nghĩ tích

cực dù ở trong bất cứ hoàn cảnh nào. Bởi trẻ chính là tấm gương phản chiếu rõ nhất của cha mẹ.

- Để trẻ tham gia vào môi trường trường học quốc tế nếu gia đình có điều kiện tài chính, bởi con trẻ có thể tiếp xúc với chương trình học tiên tiến, môi trường giáo dục đa văn hóa, môi trường quốc tế chủ yếu sử dụng tiếng Anh và đây cũng là cơ hội để trẻ phát triển kỹ năng ngôn ngữ, cùng với đó là cơ hội phát triển toàn diện bởi các trường quốc tế ngoài chương trình học thuật, họ rất quan tâm đến các hoạt động ngoại khóa.
- Cha mẹ cần loại bỏ quan điểm khi cho rằng để con chơi với bạn bè có điều kiện hơn mình là dễ sa ngã. Vì muốn có nền tảng kinh tế vững thì phải là người có kiến thức, kỹ năng. Hơn nữa, người có điều kiện có rất nhiều các mối quan hệ chất lượng và đây có thể là cơ hội để trẻ phát triển nghề nghiệp sau này.

Môi trường học tập: Trường học chính là môi trường tốt nhất để trẻ nhỏ hình thành và tuân thủ tốt các thói quen, quy định của tập thể. Đây sẽ là quá trình để rèn luyện và phát triển tư duy, nhân cách, tâm lý vượt trội của từng trẻ. Môi trường học tập tốt mang lại cơ hội phát triển, khuyến khích tinh thần đồng đội, giao tiếp và hợp tác giữa các thành viên trong đội/nhóm. Các nhà giáo dục có thể khuyến khích khả năng lãnh đạo cho học sinh khi còn ngồi ở trên ghế nhà trường thông qua việc:

- Tạo điều kiện để trẻ tham gia vào các hoạt động ngoại khóa do trường hoặc lớp tổ chức. Đặc điểm của các hoạt động này là tính tự nguyện cao và nằm ngoài chương trình học chính thức. Chúng tạo ra một môi trường học tập và trải nghiệm phong phú giúp trẻ phát triển các kỹ năng, kiến thức và phẩm chất ngoài những gì sách vở mang lại. Dưới đây là phân tích chi tiết về bốn loại hình hoạt động ngoại khóa thường thấy:
  - Hoạt động thể thao/văn nghệ: Bao gồm các câu lạc bộ thể thao (bóng đá, bóng rổ, cầu lông, võ thuật...), các đội nhóm văn nghệ (ca hát, nhảy múa, kịch...). Hoạt động này sẽ giúp trẻ phát triển về mặt thể chất, năng khiếu, giải tỏa căng thẳng sau những giờ học tập mệt mỏi, thúc đẩy quá trình giao lưu mở rộng mối quan hệ của trẻ, đồng thời còn rèn luyện cho trẻ tinh thần đồng đội, kỷ luật, sự kiên trì và khả năng làm việc theo nhóm.
  - Hoạt động thiện nguyện: Không chỉ là ngoại khóa mà còn là quá trình giáo dục nhân văn, giúp học sinh phát triển kỹ năng, kiến thức và nhân cách. Tham gia thiện nguyện giúp học sinh rèn luyện sự cảm thông, trách nhiệm với cộng đồng và hiểu rõ các vấn đề xã hội. Khuyến khích học sinh tham gia hoạt động này là một sự đầu tư quý báu cho tương lai của các bạn và cộng đồng.

30 ✦ HÀNH TRÌNH LÃNH ĐẠO

- Hoạt động tổ chức/lãnh đạo: Hoạt động tổ chức/lãnh đạo không chỉ là tham gia vào ban cán sự lớp hay câu lạc bộ, mà còn là hành trình rèn luyện bản lĩnh và phát triển kỹ năng. Những kinh nghiệm này sẽ giúp học sinh tự tin khẳng định bản thân, gạt hái thành công trong tương lai và trở thành nhà lãnh đạo tiềm năng của xã hội.
- Giáo viên sẽ chính là người hướng dẫn, khuyến khích sự phát triển và sáng tạo của trẻ thông qua những tiết học lý thú, tạo ra môi trường học tập tích cực, khơi gợi đam mê và thúc đẩy sự sáng tạo của học sinh.
- Trong trường học, trẻ sẽ có cơ hội để thử đảm nhiệm vai trò lãnh đạo trong các dự án nhóm, hoạt động này sẽ là cơ hội để trẻ thực hành lãnh đạo, phát triển kỹ năng tổ chức, giao tiếp, ra quyết định và xây dựng sự tự tin.

4. ĐỊNH HƯỚNG NGHỀ NGHIỆP THEO NĂNG LỰC

Định hướng nghề nghiệp là quá trình quan trọng giúp trẻ khám phá bản thân, hiểu rõ thế giới nghề nghiệp và đưa ra quyết định phù hợp. Quá trình này không chỉ định hướng mà còn phát triển kỹ năng, kiến thức và thái độ cần thiết để trẻ thành công trong sự nghiệp và cuộc sống. Nếu được định hướng nghề nghiệp đúng, trẻ sẽ:

- Khám phá ra được tiềm năng và sở thích cá nhân.
- Xây dựng kế hoạch học tập hiệu quả.
- Mở rộng hiểu biết về thế giới nghề nghiệp.
- Phát triển bộ kỹ năng mềm.
- Phát triển tư duy lãnh đạo.
- Định hình tư duy và tính cách, phát triển sự tự tin và bản lĩnh.

Vậy làm thế nào để có thể định hướng khả năng lãnh đạo/ nghề nghiệp cho trẻ:

Đối với phụ huynh

- Cần để trẻ tiếp xúc với một ngôn ngữ khác từ sớm, tùy theo sở thích, nhưng tốt nhất nên định hướng khi trẻ trong giai đoạn 4-6 tuổi, và điều quan trọng nhất là tạo ra môi trường để trẻ học ngôn ngữ một cách tự nhiên.
- Khuyến khích trẻ trở thành leader dẫn dắt các đội nhóm, hoặc ở bất cứ hoạt động xã hội nào, trẻ cần trở thành người đại diện cho đám đông để trình bày vấn đề, từ đó rèn luyện bản lĩnh, tự tin.
- Tích cực để trẻ tham gia các phong trào Đoàn/Đội vừa là để mở rộng mạng lưới quan hệ vừa là cách tạo ấn tượng với thầy cô, bạn bè.
- Tùy theo tính cách của đứa trẻ, nếu trầm tính thì phải dành nhiều thời gian rèn luyện cho chúng, nếu tính khí

xã hội thì có thể may mắn hơn. Tuy nhiên, không phải ai hướng nội cũng khó mà trở thành nhà lãnh đạo được.

- Đánh giá khách quan năng lực của trẻ và tôn trọng các quyết định liên quan đến việc định hướng, dù ủng hộ nhưng cha mẹ vẫn cần có kế hoạch rõ ràng để có thể tham vấn cho con theo chiều hướng tích cực nhất.
- Bên cạnh việc rèn luyện kỹ năng, cha mẹ cần xây dựng sự hướng thiện cho trẻ thông qua các hoạt động thiện nguyện, để trẻ thấu hiểu được một điều rằng người lương thiện luôn là người chiến thắng cuối cùng.

Đối với thầy cô/nhà trường

- Cung cấp kiến thức nền tảng; phát hiện ưu nhược điểm của từng học sinh để có quá trình tư vấn tốt nhất.
- Tổ chức các buổi thảo luận/định hướng nghề nghiệp để trẻ có đủ hành trang để lựa chọn và phấn đấu cho sự nghiệp tương lai.
- Là một nhà lãnh đạo, trẻ cần nắm vững các môn học cơ bản và phát triển tư duy logic, kỹ năng phân tích. Các nhà lãnh đạo nên có kiến thức rộng rãi nhưng không cần nghiên cứu sâu vào tất cả vấn đề. Họ còn cần thời gian để quản lý con người, khách hàng và thời gian của chính mình.